

Sparsommelighed i Statshusholdningen, siger Manifestet om Militærvæsenet: „Dansk Forsvarsværen maa snarest gøres til Genstand for en Nyordning med betydelige Indskrænkninger i Udgifterne. En endelig Ordning kan dog først gennemføres, naar Forslag er udarbejdet af den hertil nedsatte Kommission, og naar den Forhandling er afsluttet, som i Henhold til Pagten om Folkenes Forbund skal finde Sted mellem Danmarks Regering og Forbundsraadet. Indtil da vil man paa de militære Budgetter søge at indføre saadanne Besparelser, som Sikringen af vor neutrale Stilling og den bestaaende Forsvarsordning maatte muliggøre, ligesom man efter al Evne vil arbejde paa at faa gennemført en mellemfolkelig Overenskomst om en almindelig Indskrænkning af Rustningerne til Sikring af en varig Fred.“

Dette Manifest blev udsendt paa en Tid, da man endnu levede i Forestillingen om, at Folkenes Forbund hurtigt vilde optage en direkte Forhandling mellem Staterne om deres Militærvæsen. Det blev imidlertid ikke til noget, og de Radikale med det ærede Medlem Hr. P. Munch i Spidsen har været de første til at gøre gældende, at det kunde man ikke blive ved at vente efter. Det er ogsaa rigtigt. Da der i Øjeblikket ikke er nogen Udsigt til, at Folkeforbundet vil lade høre fra sig, maa Staterne selv tage Initiativet til at ordne deres Forsvar efter den nye Situation. Det er det, Venstre er i Færd med at gøre i nøje Samklang med sit Valgmanifest: „en Nyordning med betydelige Indskrænkninger i Udgifterne“. Et Parti kan overhovedet ikke være i bedre Overensstemmelse med sit Valgmanifest, end vort Parti er i dette Tilfælde.

Men hvorledes forholder det sig saa med de Radikale selv? Var dette Parti uvidende om, at Militærspørgsmaalet vilde komme for indenfor de 4 Aar, Valgperioden drejede sig om? Nej, de var ikke i Tvivl derom. De skrev i deres Valgprogram, der ligeledes blev udsendt den 9. September 1920 og var undertegnet af samtlige det radikale Venstres Rigsdagsmænd: „Indskrænkningerne i Militærvæsenet maa nu blive til Alvor. Det radikale Venstre har i Militærkommissionen stillet Forslag, hvorefter Militærvæsenets Omfang indskrænkes saaledes, at der kan spares henved et halvt Hundrede af de 70—80 Millioner, Gennemførelsen af Ordningen af 1909 aarlig vil koste. Uddannelsen, der nu omfatter 13 000—14 000 Mand aarlig, begrænses til 4 000 med kortere Tjenestetid, og den almindelige Værnepligt afskaffes. Mandskabet faas ad Frivillighedens Vej,

saa ingen tvinges til at være Soldat. Venstre og Konservative søger kun at skyde Sagen ud, de lader foreløbig den gamle dyre Ordning bestaa, drister sig ikke til at sige, hvad de vil.“ Paa det Program gik altsaa det radikale Venstre til Valg i 1920. I den Retning udtalte deres Kandidater sig. Man lokkede med de 50 Millioner, der skulde spares og spares snarest. Man fortalte, at de Radikale allerede havde stillet Forslag i Militærkommissionen, og man bebrejdede Venstre og de Konservative, at de ikke var hurtige nok til at afskaffe den gamle Ordning.

Nu kommer de samme Partier og bebrejder Venstre, at det vil afskaffe den gamle Ordning i Henhold til Partiets Valgprogram. Det ærede Medlem Hr. P. Munch vil meget have sig frabedt, at en Venstre-regering nedsetter Militærudgifterne uden at spørge Vælgerne først.

Vi lægger ikke Skjul paa, at vi er imod Folkeafstemning om den Slags Spørgsmaal, fordi disse Afstemninger svækker det repræsentative System, som Forfatningen bygger paa, og fordi de forflygtiger Rigsdagsmændenes Ansvar. De Folkeafstemninger, vi allerede har haft her i Landet, frister ikke til Gentagelser. Ved den sidste Folkeafstemning om Grundlovsændringen, der skulde aabne Sønderjyderne Adgang til vort parlamentariske Liv, afgav kun 47 pCt. af Vælgerne deres Stemmer; og ved Folkeafstemningen om Vestindien i sin Tid viste der sig heller ikke nogen overvældende Interesse. Vi er altsaa i Princippet ikke Tilhængere af Folkeafstemning om den Slags Spørgsmaal.

Men i dette Tilfælde vilde det ogsaa være overordentlig vanskeligt at formulere en Folkeafstemning, saaledes at den virkelig kan indeholde en Vejledning for Rigsdagen. Hvis der stod to Principper overfor hinanden, var det muligt rent teknisk. Man kunde arrangere en Folkeafstemning paa Princippet Afrustning eller ikke Afrustning, det var der intet i Vejen for. Men der staar i denne Sag ikke to, men tre Principper overfor hinanden. Der staar Socialdemokraternes Princip: Afrustning, der staar det radikale Venstres Princip: et Sø- og Landpoliti, en Hær, der skal stilles op, men som ikke skal bruges i Tilfælde af Angreb, og endelig det Princip, der i Hovedsagen er det samme for Venstre og det konservative Folkeparti. Her staar tre Principper overfor hinanden, og hvorledes er det muligt at formulere en Folkeafstemning om tre Principper? Der bliver sandsynligvis ikke Flertal for noget af dem.

Den Tanke, som vistnok er raadende, hos